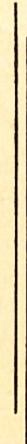

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE
DER KONINKLIJKE NEDERL. AKADEMIE
VAN WETENSCHAPPEN TE AMSTERDAM

OVER 1949

VERSLAG

VAN DE COMMISSIE VOOR NAAMKUNDE OVER 1949

De Commissie voor Naamkunde werd in 1949 uitgebreid door de toetreding van Dr P. Sipma (Leeuwarden) als vertegenwoordiger van de Fryske Akademy, maar ondervond verder geen wijzigingen.

Ook in het afgelopen jaar verleende de Minister van O.K.W. op voorstel van het voorlopig bestuur van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek via de Stichting voor Bodemkartering te Wageningen aan de commissie een subsidie van f 6.000, waardoor zij haar werkzaamheden kon voortzetten. Met ingang van 1950 is zij ondergebracht in het budget der Kon. Nederlandse Akademie, waardoor haar bestaan ook voor de toekomst verzekerd is. De commissie stelt er prijs op, het bestuur van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek haar welgemeende dank te betuigen voor de aan haar verleende steun, die het mogelijk heeft gemaakt, een Bureau voor Naamkunde in het leven te roepen, dat zonder ook maar enigszins aanspraak te maken op het monopolie van het naamkunde-onderzoek in Nederland, toch een centrum daarvan wil zijn.

Van de eerste toponymische vragenlijst waren op 31 December 1949 806 exemplaren ingevuld terug ontvangen, van de tweede 823. De commissie besloot, in 1949 geen lijst uit te zenden. Het materiaal van de eerste lijst vormde de grondslag voor de studie die de voorzitter schreef over „Veldnamen in Nederland”. Deze, in de Mededelingen der Kon. Nederl. Akademie van Wetenschappen, afd. Letterkunde, opgenomen verhandeling was al zeer spoedig na de verschijning uitverkocht: een verheugend bewijs van de belangstelling die voor toponymische onderwerpen blijkt

te bestaan. Een gewijzigde herdruk van deze studie is in voorbereiding.

Deze zelfde belangstelling kwam ook tot uiting op de beide symposia die de commissie organiseerde. Het eerste vond plaats op 19 Maart, toen de heer C. H. Edelman sprak over de perceelsnamen van het Nederlandse rivierkleigebied en in aansluiting daarop Prof. Dr H. Draye uit Leuven een voordracht hield over beschouwingen over en resultaten van het veldnamenonderzoek in Zuid-Nederland. Het was een grote voldoening voor de commissie, dat zowel de eerste als het tweede symposium werd bijgewoond door Prof. Dr H. J. van de Wijer, directeur van het Instituut voor Vlaamse plaatsnaamkunde te Leuven, thans ook secretaris-generaal van het Internationaal Instituut voor Toponymie en Anthroponymie. Doordat Prof. Draye geen tijd heeft kunnen vinden, zijn lezing op schrift te stellen, is alleen die van de heer Edelman, in enigszins uitgewerkte vorm, uitgegeven als eerste deel van de reeks Bijdragen en Mededelingen der Naamkundecommissie. Op 12 November vond het tweede symposium plaats, waarop de heer Sipma sprak over toponymisch onderzoek in Friesland, en Prof. Dr J. H. Brouwer uit Groningen over de toponiemen van Opsterland. Voor beide symposia bleek een verheugende belangstelling te bestaan, die de commissie aanleiding heeft gegeven, reeds thans een aantal afspraken te maken met toponymisten en anthroponymisten voor volgende symposia.

Op het derde Internationale congres voor Toponymie en Anthroponymie, dat 15—19 Juli te Brussel werd gehouden onder voorzitterschap van Prof. Dr H. J. van de Wijer en Dr J. Herbillon, vertegenwoordigden voorzitter en secretaris de Nederlandse Regering, de Kon. Nederl. Akademie en de commissie. Het door hen uitgebrachte verslag van dit congres is opgenomen in de door de Kon. Nederl. Akademie uitgegeven bundel Rapporten I (1949). Van de aanwezigheid van vele Nederlandse en Vlaamse toponymisten op dit congres hebben voorzitter en secretaris gebruik gemaakt om een bijeenkomst te beleggen, waarop de nomenclatuur van de

Nederlandse toponymie besproken is, en waarvoor, ook van buitenlandse zijde, grote belangstelling bestond. Het is de bedoeling, dat de besprekingen, waarover Prof. Dr Draye en de heer Meertens te zijner tijd verslag zullen uitbrengen, bij een volgende gelegenheid zullen worden voortgezet. Een belangrijk resultaat van dit congres voor de commissie is de versterking van het contact met buitenlandse geleerden en instellingen. Van de buitenlandse bezoekers brachten Prof. S. O. Duilearga (Dublin), Gunnar Knudsen (Kopenhagen), directeur van het bureau der Deense plaatsnamencommissie en zijn medewerker Rikard Hornby, en Prof. Gustav Ljunggren (Lund) na het congres een bezoek aan het bureau der commissie.

De heer Schönfeld werd aangewezen als vertegenwoordiger van Nederland in de internationale onomastische organisatie, die tijdens het congres werd opgericht en waarvan het bureau te Leuven zal worden gevestigd.

De register-contrôlestroken van de telformulieren der volkstelling van 31 Mei 1947, die het Centraal Bureau voor de Statistiek aan de commissie heeft afgestaan, werden door de gemeentebesturen aan het bureau der commissie toegezonden. Deze toezending verliep over het algemeen vlot, al moesten enkele gemeenten een- of meermaals worden aangemaand, en al is van een dezer gemeenten niets, van een andere slechts de helft der stroken binnengekomen, alhoewel beide hebben medegedeeld, het gehele aantal te hebben verzonden. Enkele andere gemeenten, bij welke de stroken in het ongereede waren geraakt, namen de moeite om de verlangde gegevens toch te verstrekken. Aldus is het bureau in het bezit gekomen van een nagenoeg volledige inventaris van alle in Nederland voorkomende familienamen. Deze zijn thans binnen de provincies en binnen elke gemeente, alfabetisch geordend. Voor het anthroponymisch onderzoek is deze verzameling uiteraard van de grootste betekenis.

De beide assistenten van het bureau, van wie de heer F. G. van der Poll voor halve dagen als wetenschappelijk assistent, de heer J. J. Fekkes voor hele dagen als administratief ambtenaar werk-

zaam is, hebben voor zover hun tijd dit toeliet, verder gewerkt aan de bibliografie van de Nederlandse toponymie en anthroponymie. Hierin zijn thans de meeste Nederlandse tijdschriften van algemene aard, benevens een aantal streektijdschriften verwerkt. Prof. Dr J. H. Brouwer stond één afschrift van een door hem opgestelde Friese naamkunde-bibliografie af. Op verzoek van Prof. Van de Wijer werd ten behoeve van het onomastisch overzicht in de Handelingen der Kon. (Belgische) commissie voor Toponymie en Dialectologie een opgave verstrekt van in Nederland in 1948 verschenen onomastische bijdragen. De heer Van der Poll is voortgegaan met het exciperen van de Gelderse Leenaktenboeken.

Het lid der commissie, de heer Niermeyer, verleende zijn hulp bij het opstellen van een lijst van oudste bronnen die in aanmerking komen voor exciperen van namen.

Door de nieuwe huisvesting van het bureau was het mogelijk, een groter aantal boeken en reekswerken van de bibliotheek der Kon. Akademie in depôt te nemen dan tot dusver het geval was. Door aankoop en schenking werd de bibliotheek belangrijk uitgebreid: de namen der schenkers zijn in de bijlage genoemd. Een bijzondere vermelding verdient de schenking van de nagelaten aantekeningen van wijlen Dr P. L. Tack door zijn kinderen. De commissie heeft besloten dat het hs. van „De Walcherse veldnamen in de overlopers van de polder Walcheren, anno 1566—1675”, dat persklaar lag maar te uitvoerig is om in zijn geheel te kunnen verschijnen, door de secretaris zal worden bekort. De voorzitter schonk enkele aantekeningen van wijlen Prof. Dr J. W. Muller, o.a. een collegedictaat over Nederlandse persoonsnamen.

De heer C. J. Broos schonk ons een gedetailleerde kaart van de in de gemeente Waalre voorkomende veldnamen. De heer R. P. Meijer, wetenschappelijk assistent van de Dialectencommissie, maakte op het Instituut voor Naamkunde te Leuven afschriften uit de door Prof. Draye verzamelde gegevens over bosnamen. De secretaris maakte van een verblijf te Hamburg en Munster gebruik om contact te zoeken met Duitse naamkundigen.

Pogingen om vanwege de Belgische regering een wetenschappelijk assistent op het bureau te werk te stellen, werden nog niet met succes bekroond.

Voor het financieel beheer en de personeelsaangelegenheden zij verwezen naar het verslag van de Centrale Commissie.

Namens de Commissie voor Naamkunde (Toponymie en Anthroponymie) der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen:

M. SCHÖNFELD, *voorzitter*

P. J. MEERTENS, *secretaris-penningmeester*

BIJLAGE

Lijst van personen enz., die in 1949 boeken en handschriften schonken aan het bureau van de Commissie voor Naamkunde.

M. Aourousseau, C. J. Broos, Prof. Dr J. H. Brouwer, Prof. Dr C. H. Edelman, Tj. W. R. de Haan, Mr H. Hardenberg, Prof. Dr W. Gs Hellinga, R. Hornby, F. de Josselin de Jong, Dr J. Lindemans, Thijs Mol, Dr K. Roelandts, Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Dr M. Schönfeld, Stednavneudvalget te Kopenhagen, J. P. Tack, Dr Vedastus Versteegen O.F.M., Auguste Vincent, Mej. Dr A. W. Vlam.